

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 25. juni 2025

Sag BS-63777/2024-HJR

(1. afdeling)

Unicon A/S

(advokat Allan Kvist-Kristensen)

mod

Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA, Norge

(advokat Kenneth Bodén Andersen)

I tidligere instanser er afsagt dom af Københavns Byret den 29. november 2022 (BS-49235/2021-KBH) og af Østre Landsrets 23. afdeling den 14. maj 2024 (BS-51879/2022-OLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt, Kurt Rasmussen, Jens Kruse Mikkelsen og Søren Højgaard Mørup.

Sagen er behandlet skriftligt, jf. retsplejelovens § 387.

Påstande

Appellanten, Unicon A/S, har påstået stadfæstelse af byrettens dom, subsidiært at Unicon skal betale et mindre beløb end påstået af indstævnte, Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA, Norge.

Gjensidige Forsikring har påstået, at Unicon til Gjensidige Forsikring skal betale 2.771.978,40 kr. med procesrente af 1.683.000 kr. fra den 11. april 2021 til den 13. november 2021, af 2.770.166,57 kr. fra den 14. november 2021 og indtil den 9. marts 2022, af 2.771.978,40 kr. fra den 10. marts 2022 til den 28. maj 2024 og af 1.847.985,60 kr. fra den 29. maj 2024.

Gjensidige Forsikring har oplyst, at for så vidt angår rentekravet for perioden efter den 28. maj 2024 er hovedstolen nedsat med et beløb svarende til det i landsretten tilkendte beløb, under henvisning til at Unicon den 28. maj 2024 har opfyldt landsrettens dom.

Anbringender

Unicon har anført navnlig, at det ikke er bevist, at Unicon har pådraget sig erstatningsansvar efter almindelige erstatningsretlige regler eller miljøskadeerstatningsloven.

Unicon har ikke handlet culpøst i forbindelse med ordren til Skanol A/S. Det blev angivet, at der skulle ske påfyldning af dieselolie i jordtanken under Shell-dækslet. Denne oplysning fik chaufføren, der leverede olien. Det var en helt sædvanlig instruks, og Skanol havde leveret olie til tankanlægget månedligt i en årrække.

Unicon har heller ikke handlet culpøst i forbindelse med sløjfningen af det tankanlæg på 2.500 liter, hvoraf der kun var en påfyldningsstuds og et rør tilbage, da forureningen skete. Dels havde Unicon afsluttet sløjfningen som foreskrevet i olietankbekendtgørelsen. Dels havde Unicon markeret sløjfningen på påfyldningsstudsens. Det er uden betydning for, om Unicon har handlet culpøst i relation til forureningen, om Unicon i sin tid gav tilsynsmyndigheden besked om sløjfningen.

Unicon er ikke erstatningsansvarlig efter miljøskadeerstatningslovens § 3. For det første er skaden ikke forårsaget af den særligt farlige eller forurenende aktivitet, som er årsag til, at Unicon er omfattet af miljøskadeerstatningsloven – at der er nedgravet en 10.000 liters olietank på ejendommen. Skaden er forårsaget af Skanols chauffør. For det andet kan Unicon ikke anses som skadevolder for en skade på egen grund i relation til miljøskadeerstatningsloven.

Hvis Højesteret finder, at Unicon er solidarisk erstatningsansvarlig med Skanol for skaden, skal Gjensidige Forsikring bære de fulde omkostninger til oprensningen af forureningen efter erstatningsansvarslovens § 25, stk. 1 og 2, subsidiært en andel heraf. Gjensidige Forsikring har som ansvarsforsikringsselskab for Skanol dækket skaden, hvorimod Unicon ikke er omfattet af en forsikring, og Gjensidige Forsikring skal derfor som udgangspunkt afholde samtlige udgifter, jf. § 25, stk. 2, 2. led, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Omstændighederne i sagen taler ikke for at fravige hovedreglen, men tværtimod for at opretholde den, som følge af at Skanols chauffør handlede groft uagtsomt.

Gjensidige Forsikring har anført navnlig, at Unicon er erstatningsansvarlig både efter almindelige erstatningsretlige regler og miljøskadeerstatningsloven.

Unicon har handlet ansvarspådragende ved ikke at afblænde den påfyldningsstud, hvorfra skaden skete. Unicon har ikke foretaget korrekt sløjfning efter reglerne i olietankbekendtgørelsen ved kun at fjerne den underjordiske tank. Unicon har ikke bevist, at Unicon oplyste tilsynsmyndigheden om, hvilke sløjfningsforanstaltninger der var truffet.

Unicon har endvidere forsømt den pligt, der i lyset af forholdene på stedet påhvilede Unicon til at forebygge misforståelser om korrekt påfyldning. Unicon burde have sikret en tydelig afmærkning af de enkelte studser, der stod umiddelbart i forlængelse af hinanden og ikke ved deres ydre fremtoning var mulige at identificere som "rigtige" og "forkerte" påfyldningsstudser. Unicon burde desuden have givet specifik og tydelig instruks om, at der på påfyldningsstedet var flere umiddelbart tilgængelige påfyldningsstudser, og at visse studser førte til en afblændet eller ingen olietank.

Unicon er tillige ansvarlig efter miljøskadeerstatningslovens § 3, stk. 1, jf. bilagets pkt. J.9. Ansvarer gælder for enhver skade, der opstår i forbindelse med den farlige aktivitet, herunder for så vidt angår ansvaret for større tankanlæg også skader, som sker i forbindelse med på- og opfyldning. Det er uden betydning for Unicons objektive ansvar for forureningen, at den er sket på Unicons ejendom.

Det fulde tab bør bæres af Unicon, jf. erstatningsansvarslovens § 25 eller princippet heri. For det første følger denne fordeling umiddelbart af miljøskadeerstatningslovens § 3, stk. 1. For det andet følger fordelingen af det almindelige princip, hvorefter tabet ved fordelingen mellem flere skadevoldere almindeligvis skal placeres ved den skadevolder, der måtte være ansvarlig efter en særlig ansvarsnorm. For det tredje følger fordelingen af den udviste ansvarspådragende adfærd fra de involverede parter, hvor Unicons manglende overholdelse af den ved bekendtgørelsen fastsatte pligt til at forebygge netop sådanne skader skal tillægges afgørende vægt. Hovedårsagen til, at skaden kunne ske, var, at påfyldningsstudsen ikke var afblændet, og at der i øvrigt ikke var foretaget afmærkning eller lignende.

Højesterets begrundelse og resultat

Unicon A/S, der producerer og handler med færdigblandet beton og betonvarer, har på en ejendom på Bülowvej i Holstebro et tankanlæg, der benyttes til dieselolie til virksomhedens lastbiler.

I august 2019 bestilte en ansat hos Unicon dieselolie hos Circle K, som oprettede en ordre på 6.300 liter olie til levering på ejendommen på Bülowvej. I bestillingssystemet var anført: "JORDTANK U.SHELLDÆKSEL. Anhænger ok. Brug

ventafil, da der er bagfald". Olien skulle leveres af Skanol A/S, der i en årrække havde leveret olie på adressen.

På Unicons ejendom på Bülowvej i Holstebro var der et dæksel på jorden, hvorunder der var en studs til påfyldning af olie til den nævnte tank. Der stod Shell på dækslet. Ved siden af dette dæksel var der et andet dæksel, hvorunder der også var en studs til påfyldning af olie. Studsen var forbundet til en anden tank. Der stod ikke Shell på dette dæksel. Derudover var der nogle meter fra dækslerne andre påfyldningsstudser ved en bygning. En af disse studser var ikke forbundet med en tank, idet tanken var fjernet. Røret fra studsen førte blot nogle meter ned i jorden.

Skanols chauffør, som havde fået den instruks, der fremgik af bestillingssystemet, ankom til ejendommen natten mellem den 28. og 29. august 2019. Der var ingen andre til stede på ejendommen. Chaufføren fyldte olie først i den ene tank via studsen under det ene dæksel og derefter i den anden tank via studsen under det andet dæksel, men han var ikke i stand til at fylde mere end knap halvdelen af den bestilte olie på tankene. Derefter påfyldte han omkring 2.500-2.700 liter olie via studsen ved bygningen, som ikke førte til en tank. Herved skete der en forurening af jorden på ejendommen.

Holstebro Kommune påbød Skanol at bortgrave den olieforurenede jord. Udgiften hertil på 2.771.978,40 kr. blev afholdt af Skanols forsikringsselskab Gjensidige Forsikring.

Sagen angår, om Gjensidige Forsikring kan kræve den afholdte udgift helt eller delvist erstattet af Unicon.

Efter miljøskadeerstatningslovens § 3, stk. 1, skal den, der som led i erhvervs-mæssig eller offentlig aktivitet, der er anført i bilag til loven, forårsager en forurening, erstatte den skade, som forureningen medfører.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (Folketingstidende 1993-94, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 123, sp. 4752), at der ved vurderingen af, hvilke aktiviteter der som omfattet af bilaget kan medføre objektivt erstatningsansvar, er lagt vægt på, om aktiviteterne indebærer en væsentlig risiko for forurening. Der er kun erstatningsansvar efter bestemmelsen, hvis skaden er forårsaget af netop de særlig farlige eller forurenende aktiviteter, der udøves af den virksomhed, som det objektive ansvar påhviler. Skyldes skaden forhold, der ikke har nogen forbindelse med disse særlig farlige eller forurenende aktiviteter, er virksomheden således ikke objektivt erstatningsansvarlig efter bestemmelsen. Er f.eks. en virksomhed omfattet af bilaget, alene fordi den har en ned-

gravet olietank på mindst 6.000 liter, jf. bilagets pkt. J.9., vil virksomheden derfor kun være objektivt erstatningsansvarlig efter bestemmelsen, hvis der sker en forureningsskade, der er forårsaget af olie fra virksomhedens olietank.

Højesteret finder, at forureningen ikke i miljøskadeerstatningslovens forstand kan anses for forårsaget helt eller delvist af den omstændighed, at Unicon på sin ejendom har en olietank, som er nedgravet. Den kan heller ikke i lovens forstand anses for forårsaget af, at der på ejendommen tidligere havde været en anden nedgravet olietank, hvorefter der alene var en påfyldningsstuds og et rør tilbage.

Unicon er derfor ikke erstatningsansvarlig på objektivt grundlag efter miljøskadeerstatningslovens § 3.

Spørgsmålet er herefter, om Unicon er erstatningsansvarlig efter dansk rets almindelige erstatningsretlige regel (culpareglen).

Højesteret finder, at forureningen efter almindelige erstatningsretlige regler må anses for forårsaget af den omstændighed, at Skanols chauffør groft uagtsomt fyldte olie på den studs, der ikke var forbundet til en tank, i modstrid med den klare instruks, han havde fået om at fylde olie på tanken under det dæksel, hvorefter der stod Shell. Chaufføren havde intet grundlag for at tro, at han skulle påfylde olie via studsen ved bygningen.

Højesteret finder, at Unicon i lyset heraf ikke ved at undlade at afblænde påfyldningsstudsens ved bygningen og undlade at afmærke studsen som anført af Gjensidige Forsikring har handlet uagtsomt, eller i hvert fald ikke har handlet med en sådan grad af uagtsomhed, at der foreligger sådanne særlige omstændigheder, at der er grundlag for at pålægge Unicon at betale hele eller en del af udgiften til at bortgrave den olieforurenet jord.

Højesteret stadfæster herefter byrettens dom, således at Unicon frifindes for Gjensidige Forsikrings krav.

Efter sagens udfald skal Gjensidige Forsikring betale sagsomkostninger for landsret og Højesteret til Unicon med i alt 325.000 kr., hvorefter 300.000 kr. er til dækning af advokatudgift og 25.000 kr. er til dækning af retsafgift for Højesteret.

THI KENDES FOR RET:

Byrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for landsret og Højesteret

skal Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA, Norge, betale 325.000 kr. til Unicon A/S.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.